

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

(Τοῦ Λεόντιοῦ Κνάους)

ΤΟΥ X. ANTON. TRAULANTONI

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΚΟΜΠΟΛΟΓΙ

Τὴ συνηθισμένη τον πρωΐν δωρα ὁ ἀπόστρατος λοχαγὸς ἐμπῆκε στὸ συνηθισμένο τον καφενεῖο καὶ τράβηκε ἵσα στὴ συνηθισμένη τον ἀκρίτα. Τὸ γκαρόσν, ἔνα γκαρόσν τοῦ παληὸν καρού μὲ πυκνὰ λιδωμένα μαλιά, ἐφωνᾶξε ψαλτικὰ τὰ συνηθισμένα τοῦ.

— «Ἐνα βαρὺ γλυκόν, πολλὰ βαρύν νό γινν’ ἔναν ἀργιλὲ γαρβάσιον βρέξε λίγο φρέσκο.

— «Δρὶς ἀργιλὲ, εἰπε θυμωμένα δὲ πελάτης.

— «Ἄργιλες νό μένη, ἐψαλμώδησε τὸ γκαρόσν καὶ λοξοκοίταξε τὸν ἀπόστρατο, ποι ἦταν σήμερα συγνεφασμένος σῶν τὸ Νοεμβρίον ὅθαν.

Ἀπὸ τὸν καρό πονέει τὴ μακαρίτισσα τὴ θειά-Περμάχο καὶ καπετάν-Γιαννάκο, εἰχε ἀλλαξί καὶ καφενεῖο, εἰχε ἀφίση τὸ κεντρικό τοῦ Βαγγέλα, διπού εἰρισκε ἀφεκτὰ μεγάλη δόδοι εὐτυχίας, παιζοντας πρέρα μὲ κανένα συναδέλφον ἢ καὶ κανένα πολιτικὸν συνταξίου (ἥ ἀπομαγία ἀδελφώνει), καὶ εἰχε βρῆ καταφύγοιο στὸ μελαγχολικὸν ἀντὸν καφενεῖο, ἀπέξω ἀπὸ τὸ κάστρο, στὸ δρόμῳ τοῦ νεκροταφείου : Δέγε ἡταν ὅμως καὶ πολὺ ἄχαρος «Ο καφενεῖς τὸν Σωμάτη», δπως /ώνομάζοταν, ἀπὸ καπιτονού πατήρον ἰδιοτήτη τοῦ σπιτοῦ νήτα εὐθύνωσος μὲ μεγάλα παράθυρα, μὲ ἥλιο, μὲ ἔνα ὄμοιό πολιτικὸν χαρακήν ἀπὸ τὶς διύτιο πλευρές, μὲ πηγάδι φημισμένο, μὲ δύο φίλες δενδρολίθιαν, καὶ μὲ διναν ψηλὸν εδέλιπτο, καὶ ἀρκετές γάστρες βασιλικὸ σῶν καιρὸ τοῦ. Καὶ τούτῳ ἀκόμα τὸ κεμπώνα ἡ χλοή δὲν ἔλευπε ἀπὸ γῆρον τοῦ, δὲ σιδηρόδρομος περνοῦσσος δύο μέτρα μακρότερα καὶ ἔνας ἀπόστρατος στὸ κλούβι κελαϊδούσα μὲ ὄφεζη μεγάλῃ. Ο κυριώτερος συντηρητὴς τοῦ καφενείου ἦταν δῆ “Αγρος Λάζαρος δ φίλος τοῦ Χριστοῦ, γατιὲ ἔκει καταφέρνει δοσογιζίσαντας ἀπὸ κηδεία, δὲν ἥθελαν νάκολουθουσσον τοὺς λοτημένους ὡς τὸ απίτι του; καὶ ἔτει πάλι ἔστηνα τὸ καρετέρι τοὺς δύο θέλανε νά παρουσιασθοῦν στὸ νεκροταφεῖο καὶ νά συλλυπθοῦν, δχι διώς νό χάσονται καὶ διώς καὶ νά σταλικούσσονται στὴν ἐκκλησία, ἀκούντες καὶ κανένα ἐπικήδειον.

Ἄλλα καὶ ἔξωμάχοι, ὅσοι είλαν τὰ κτηματά τους κατὰ τὸν “Αἴ-Λάζαρο σ’ αματούσαν τὸ βραδάκι ἔκει νά ἐκονυμασθοῦν ἢ καὶ νά κανονίσουν τοὺς λογαριασμούς τον μὲ τὴν ἐργατεῖα. Ο μοναχὸς πελάτης που δὲν εἰχε κανένα φανερὸ λόγο νά προτιμᾷ τὸν καφενεῖον τοῦ Σωμάτη, ἦταν ὁ καπετάν Γιαννάκος : ίδος ὅμως ἥθελε νά κάθηται κάποιος κοντέρεα στὴ μακαρίτισσα τὴν Περμάχο, ιδοὺς νά συντηρεῖ τὸν προτίμοιο τὸν σύντη καὶ σύν προκαρδιαδιατάξη τοῦ φρουροφαρσείου, ποὺ ὀπαγόρευε στοὺς ἀπόστρατοις νά φοροῦν τὴ στολὴ τους. Μάλιστα κάποιος νεαρὸς ἀντιουσταγματίχης που ἦταν

προσωρινὸς φρουροφαρχος τῷδε τελευταῖα, τὸν εἶχε προσκαλέση τὸν καπετάν Γιαννάκο καὶ τοῦ εἶχε κάμη παρατίηση.

— Τὶ νά φορέσω, συνταγματάρχη μου, ἀφοῦ δὲν ἔχω ἄλλα, ἀπὸ κεινὰ τὰ ντριλίνα τὰ κοιλοκαρφοῦ ! ή νά βγω στὸ δρόμο μὲ τὸ πουκάμισο !

Εἰχε ἀπαντήση δὲ ἀπόστρατος, μὲ τὴν εὐλάβειαν βέβαια τὸν εἵχε πάρη ἀπὸ τὴ στρατιωτικὴ τον-ζωή—δῆ του τὴ ζωή—ἄλλα καὶ μὲ τὸ θάρρος που ἔχει δὲν ἀνθυπατος, δταν καταλαβαίνη δτι δὲν ἔχει πιο νά χαστη τίποτε. Μολατάντα δοσὶ κι’ αὐτὴ η σκληρόπαροδη διαταγὴ συντελούσε στὴν προτίμοιο του, γατὶ ἔκει πιά ήταν σῶν ἔξω ἀπὸ τὴ δικαιοδοσία τῆς ἀκαρδής κοινωνίας.

Ο καφές ήρθε, ἄλλα δὲ ἀπόμαχος δὲν εἶπε στὸ γκαρόσν τὸ συνηθισμένο τοῦ ἀστείο ἐσύ μωρό τάκιβιανες ταΐγα, για νά καταπρόνη τὰ μαλλιά σουν. Δὲν ἔκαπτες μάλιστα, καὶ αὐτὸς ἔγινε ἀφρούρη νά κουνήση τὸ κεφάλι τοῦ τὸ γκαρόσν καὶ κοιτάζοντας τὸ μάστορα πονέει τὸν στεκόντα στὸ μπάγκο νά πη.

— Φτώχειες μάστορα ! δύσκολα χρόνια !

Ούτις διως κι’ αὐτὴ η ανθάδια κατώθισε νά προσκαλέση τὸν καπετάν Γιαννάκο.

Σὲ λίγο ἔκαπε κατὶ πρωτοφανές, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τοπέτη τοῦ πανταλονοῦ του ἔνα μακρὸν κομπολόγι καὶ τὸ ξεκόκκις μιά-μιά χάνδρα. Ήταν ἔνα ἀπὸ τὰ συνηθισμένες ἔκεινα πρόστυχα κομπολόγι ποὺ πάντανοντα στὸ Αγίον “Ορος” μὲ τὸ μαύρο σταροῦ του, ἀλλὰ χαρὶς τὴ μαύρη μετασωτὴ φούντα του.

— Καλογεράκι θὰ γενῶ, μάστορα εἰπε πάλι τὸ ἀθέροφθο γκαρόσν. Ο μάστορας διως φώναξε τὸ τόπο τὸ μπάγκο αὐτοτρόχη.

— Σκασμὸς νά σέ κάψη.

Ο ἀπόστρατος ἀδιάφορος οἱ ὅλαι αὐτά φαινοντα νά φάγη τὴν κάτε μά μακρουλή χάνδρα τοῦ κομπολογοῦ του, δσο ποὺ σηκώθηκε καὶ πήγε κοντά στὸ παράθυρο, για νά φάξῃ σὲ περισσότερο φῶς. Ήταν ώρα ποὺ τὸ καρεντίο δὲν εἶχε ἄλλους πελάτες, γατὶ δὲν εἶχε γίνει καμπύλη κηδεία, για τοῦτο δὲ ἀπόστρατος ἔμενε ἥπιος στὴν ξενιά του. Εψαξε μιά-μιά τὶς χάνδρες, δσο ποὺ έκρασε στὴ μέση. Τότε ἔπιασε μά καὶ τὴν ἐπληησίας στὰ δολομένα μάτια του, γέροντας λίγο τὸ κεφάλι δεξιά. Υπέτρεψε τὸν ψηλάρησης μὲ τὰ δάχτυλά του, καὶ τέλος, φίγοντας τὸ κομπολόγι στὸ γραπτές μὲ κρότο, μακριούσσοντας.

— Άτο δεν είνε, αὐτὸ είνε.

Παράγγειλε ἔνα κοντά, ἀναγε, ἔνα τογάρο, διετρέψαλο καὶ ἄλλο τογάρο. Γέροντες τότε τὸ κεφάλι πρός τὰ ἔξω, καὶ ἐμειγε μέρες πολλές

άμπλιος κυττάζονται κατά τη Βασισθεία τα σύνεργα που κυνηγούνται. Οι αστυγκακιά γηγενάζονται απέξι, διό πιθανόδομος ακόστηκε ότι αφοίζεται και νά φογαδεῖται μερικοί. Αλλιώς γίνεται μπήκανε και βγήκανε, άλλοι πάλι γνωστοί του πέρισσαν απέξι και τον έχαιρεσσαν, αλλά τίποτε δὲν υπέρεσσε πάντασσε πάλι ά-

πόστρατο ἀπὸ τις σκηνέων πον τὸν ἀπορροφοῦσαν.
«Ἄνδρος ήταν» χρώις καμψί μαρφύδια αὐτῷ
νάν· σώζενταν ἀκόμα στον χάρδα, δοσ κι' αν τὴν
εἶχαν κατατρίψει τὰ χρόνια καὶ τὸ μεταχειρίσμα, σώζονταν
καθαρὰ τὰ δυν γράμματα Ι. Τ., ποὺ είχε τὸ ίδιον χαρακτήρα μὲ
μιὰ μυτεροὶ σογγιά πριν τὴν τὸ δώση. Δέν ήταν βέβαια
στην τρίτη χάρδα, ἀλλὰ τὶ σημανένε! Το κορδόνι τὸ παλῆρο,
(ὅ συντρέξειε δὲ καπέλεν Γιαννάκος) θά είχε κάποιες σπάσει
καὶ η χάρδας θάνατοις υποστοτεί τὶς μέλισσαν καὶ τὶς πέρασαν
δωπ-δωπάς. Γι' αὐτὸν η τρίτη χάρδα διόλουκαν τώρα στὴ μέσην
τοῦ κομπολογιού. Τι μυστήριο ήταν αὐτό, τι σκληρὸ παγνύδι τῆς
Τύχης, νά τὸ φίεν πάλι στα χέρια του, θυτερά ἀπὸ δέκα τεσσάρα
χρόνια! καὶ τι χρόνια! καὶ με ποιο τρόπο!...»

Τά σύγνερα δέν έκβαλλικεν τώρα τὴν τρικόρωφη Βαρόσοβα,
ἀλλὰ τὸν Ἀθωνα τὸν οὐνάρογετόνα. Ο στενός δρόμος που περ-
νοῦσε μπροστά του δὲν ήταν ὁ λασποζυ-
μένος δρόμος τοῦ νεκρωταφίου ἀλλὰ
κάποιος κεντρικός δρόμος τῆς Καβάλας,
ὅπου ἔβρισε τὸ χαῖ καὶ δαραφετε στά-
ματα τῶν ἀνθρώπων ὃ θωλάμος τῆς
νίκης καὶ η καρδιά της νεογέννητης ἐλευ-
θερίας. Νά, καὶ ὁ καλλόντος ὁ Ἀγρι-
ειτης, ποὺ κάθινται κατάχαμα σταυ-
ροτόδι, μὲ τὴν ἀσκητική του μορφή καὶ
τὸ κλεψτὸ του στόμα, καὶ είχε μπρο-
στά του ἑνὸ σωρὸ ἀπὸ αφραγίδες ἐνιλ-
νες γη πρόσφορα, μικρές, μεγάλες,
μεγαλύτερες, καὶ ἀπὸ κοιτολόγυμα μα-
ρσά καὶ μαρκάν μὲ σταυρούς καὶ μὲ
φωντες στὴν ἀπό.

Κι' αὐτός, δὲν ἦταν τότε οὐδεὶς ποὺ
είπε σημεία, οὐ δάσκαλος καὶ ταπεινὸς
καὶ ὀξειδώτης αὐτόστρατος, οὐ καπε-
των· Γιαννακού, ποὺ δὲν του τὸ «καπε-
τανάκι» δένθηται νὰ ἐπιβληθῇ σ' ἔ-
νταν ληφθεὶρόφορο, δὲν του ἔδειν ταῦ-
τα δικιάσθησε νὰ φορῇ τὴν στολήν του
φανέρω καὶ μέρφα. «Ηταν τότε οὐδ λοχα-
γες κ. τ. Ιωάννης, δικιάσθης λέγου ποὺ
μύριζε ἀκόμα ἀπό μπαρότι, ἔνας κι'
αύτοῦ συντελεστής τὴν νίκην, ἔνα τιμη-
μένο άνθρωπο στη μεραρχία του.

"Ηταν μαζύ μὲ τὸ Χατζῆ, δταν στάθηκαν ύπεροχοι μπροστά στὸν καλέμπος καὶ τὰ μέσαν μεταπέμψαντες.

— Θὰ πάρω, Χατζῆ, μά ασφαγίδα
κι' ἔνα κομπολόι, νὰ τὰ πάω της γρηγᾶς
μου, τέρα ποὺ θὰ γυρίσωμε, για νά

πιστέψῃ πώς τὴ θυμόδουνα.
— Καλὰ τὴ σφραγίδα, μωρὲ Γιάννο,
κάμη ἡ γονά σου! στὸ λαιμὸ τῆς θὰ τὸ
θίζουν τώρα ἡ Εξικαλισμένες!

— "Όχι, μωρό! θά της τὸ πάω. γιὰ τὰ κάνη στὰ κονίσματα γιὰ τὴν ψυχή μου." Μάλιστα μεταποίησε μιαν

— Μήν κανῆς γρουσούμεις κακομοίος τέος ὅμως δὲν τὸν ἀκούσει καὶ τὸ πῆρε. σταιρόδο άπάνω του, μποροῦσε ποτὲ γάνε

Kai vá, ποὺ ἦταν γιατί, ἀπὸ τότε προκατὴ δὲν εἶχε ιδεῖ ὁ Ιωάννης.

Ο Χατζής, που ήταν κι' αυτός «έξ

θηκαί και προβιβάστε τόν και κάποιον θάνατον τους. Χαλάρω τους δένε τον φύσοντος έτη. Χατζή να τοπατιστοθῇ, γάρ ηγρα-γήρωος Γενιτούν. Όταν δει μόνον έπεισθαις σου αλλά και γάλντος, σχόδην άλλαζες, δυνιά νά σμαριέσεις γιατὶ θέτεα από τολλάρια το μάτι του. Και κάτι μιά νοσοκομεία, καί δέν είχε γιοτσοί παρά στο τέλος του βιβλίου μέρες θέτεα από τη μάργη της Τζουμαρά Γιαννάκος, χωρὶς νάποφηγή κανέναν κόδι τετρα λέγο θέτεα νά πεθών - από τι; μεταξύ αυτών μάταιας και πάντα μέτρης

μες αν δαν νατάνε γηράτος και να μαζεύειες ελέει, μήν τι πατείστης στη γρυουσιά!

Μιά νύχτα είλεγκε κοιμηθεὶς στὴν τοστέρα
φο κομπολόγια τὸν ὁδὸν τῆς αγήνης ἔκαμε τὸ
φανερὸν λόγον, τὸν οὐνταγμάτων του ἐλαίει
στη λίμνη τοῦ Ἀχινοῦ. Πολλὰ είπαντες τ
οι ἡ εἰρήνη μὲ τὴ Βουλγαρία, δὲ καὶ
Τούρκοια αὐτὴν τῇ ωσσοῦ, μιατὶ οἱ Νεότεροι

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΜΑΣ

"Ο μένας Ἀχιλλες πολεμώς Γλάδατων

Όλες σ' αυτή, και αυτή οὐλα τα τρίγα-
νη πέρα, χωρὶς μιὰ στιγμὴ νὰ βαρεθῇ ἡ νάνια φύση, διπος ή ἀλ-
λες. Και πάντα κλεισμένη ἔκει μέσα· και γὰρ οὐλός τοῦ ίδιου καλή.
Οὔτε πά θηγή νέων ζητούσε, διπος ο κόσμος καλούσε ἀπὸ
γύρω, οὐτὲ καμιαμά πρότιμον ἔδειχνε για κανένα, διπος ἔκανεν ἄ-
λλες, που εἶχε κάθε μια και τὸν εύσονάν της, πάντα ἄ-
ποις νέους και τοὺς καλοκαμηνούς. Ο Θεός ο μάρτυρας, μά-
ρτυρες δὲν είλαν παῖς για νοοσφόρες, αὐτὲς πήγαιναν για τανδρειά.
Και θερέα, πος αὐτή η γυναικα νά οξει ἀδύνατα σ' αὐτὸν τὸ γε-
ροντόπερο και τὸν πόλ τοιαφρούεντον πόν δὲν ήταν κάν μόνιμος
η τραυματίας! Τώρα βέβαια τοῦ φαίνονται αὐτὸν σαν παραμύθι-
κο, ής τὰ χένδες ἀκόμα, ποιν ἔχανταν στὰ χέρια του αὐτὸν τὸ γρου-
σούσικο, δεν τὰ θυμόντανε σχεδόν. Και διρος έταν ήταν. Ή Γεθο-
μανή· βασιλεὺη δηλος ἐπέντη την ὥρα· ἔνα ήλιοβασιλέμα χινο-
ποιάρικο, πον μοιάζει με πανηγύρη τοῦ οὐρανοῦ, λέει και γιορτάζει
δ Θεός. Στο θέλαμο δὲ βρίσκονταν παρδ δυν ἀρρω-
στοι τοι φερομένοι που μιοσυκόμινταν αὐτὸς κι αὐτή.
Ἔταν ἀκόμα τόσο ἀδύνατος ποιν δὲν μποροῦν νά
μεταποιούν τὸ χέρι του. Τὴν ἔκραξη νά τὸν βοηθήσῃ.
Υπερέα πήρε μιὰ καρέκλα και καθίστηκε πάντα. Μην
μιλεῖτε πολὺ εσές του εἰπε, για νά μην κονιφάζεστε·
Μά δος κι· άν κονιφάζονταν, τῆς εἰπε πάς
και ή γυναικα του, (ή κυρία του μάλιστα τῆς
εἰπε, για νά μην πάρη για πόστυχον)
εἶχε κι αὐτή στάνε δονόμα, την ἐλεγαν· Υπερ-
μάγιο.

(*H συνέχεια στὸ προσεγές*).

